

A BIZOTTSÁG TÁMOGATJA: FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉS...

A Lisszaboni Szerződés megkötésével a területi kohézió az Európai Unió új és fontos célkitűzésévé vált. Ezt tükrözi a területi és a városi dimenzió erőteljes hangsúlyozása a Bizottság azon javaslataiban, amelyek a 2013 utáni időszakra olyan kohéziós politikai szabályozást szorgalmaznak, amely teljes összhangban áll az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célzó Európa 2020 stratégiával. A hatékonyság fokozása érdekében a befektetések a jövőben azokra a területekre koncentrálódnak, amelyek jelentős mértékben előmozdítják a stratégiában kitűzött célok teljesítését.

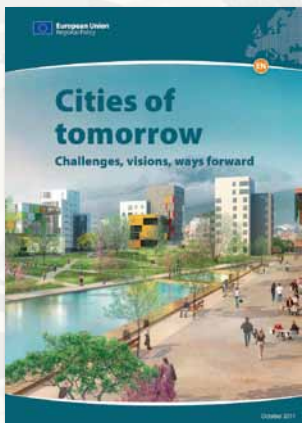
A városok, amelyek az üzleti élet és a vállalkozások, a kutatás és a fejlesztés, a képzés és az oktatás, a társadalmi befogadás és a kulturális interakció központjaiként működnek, fontos szerepet játszhatnak az Európa 2020 stratégia céljainak megvalósításában. Ugyanakkor számos várostérségben vár megoldásra a nagymértékű elszegényedés, a munkanélküliség és a bűnözés, a rossz minőségű és nem energiahatékony lakások, valamint a környezet károsodásának problémája. A Bizottság ezért speciális befektetési prioritások meghatározását javasolja azon várostérségek esetében, amelyek az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés alapvető stratégiai céljainak finanszírozását helyezik előtérbe a városokban, és hozzájárulnak a fenntartható városfejlesztéshez. Ezek a befektetési prioritások a következők: alacsony szén-dioxid-kibocsátási stratégiák a várostérségek számára, fenntartható városi közlekedés, városi környezetfejlesztés, valamint az elmaradott városrészek fizikai és gazdasági megújítása, beleértve a lakáshelyzet javítását.

...integrált megközelítéssel

A már lezárult URBAN közösségi kezdeményezések – amelyek a tagállamok városait érintő problémákra irányultak –, valamint a jelenlegi programciklus URBAN kezdeményezései igazolták az integrált megközelítés eredményességét a városfejlesztésben. A városoknak átfogó megoldásokkal kell válaszolniuk a gazdasági, környezeti, klimatikus és társadalmi kihívásokra, a városfejlesztési kezdeményezéseket pedig integrált stratégiák segítségével kell megvalósítaniuk.

A Bizottság azt javasolja, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) forrásainak legalább 5%-a legyen elkülönítve a városok számára minden tagállam esetében, és ezt az összeget a fenntartható városfejlesztést célzó integrált intézkedésekre kell előirányozni. Annak érdekében, hogy a különböző prioritásokból származó források koordinálása megfelelő szinten, integráltan történjen, a forrásokat integrált területi beruházásokon keresztül kell felhasználni (lásd a keretes szöveget), a megfelelő vezetők városokhoz történő kijelölésével.

Az ezen integrált intézkedésekre elkülönített forrásokat egyértelműen meg kell jelölni a működési programokban. Annak érdekében, hogy az érintett városok a kívánt mértékben részt vegyenek a programalkotási folyamatban és a működési programok megvalósításában, a Bizottság azt javasolja, hogy a tagállamok nevezzék meg azokat a városokat, amelyek integrált intézkedéseket hoznak a fenntartható városfejlesztés érdekében, és tüntessék fel e városok listáját a partnerségi szerződésben. Az ezen intézkedésekre szánt éves keretet nemzeti szinten kell meghatározni.

A HOLNAP VÁROSAI

2010-ben a Bizottság létrehozta „A holnap városai” (Cities of Tomorrow) gondolatműhelyt, amely az európai városok jövőbeli kihívásaival kapcsolatos kérdésekkel foglalkozik. A műhely alapjául szakmai összejövetelek, konzultációk és esettanulmányok szolgáltak. A közvetlen műhelymunkában több mint 60 egyetemi oktató, gyakorlati szakember és egyéb érdekelt vett részt Európa-szerte. „A holnap városai – Kihívások, víziók, lépések a jövő felé” (Cities of Tomorrow – Challenges, visions, ways forward) című összefoglaló jelentés felhívja a figyelmet egy sor tendencia – például a demográfiai csökkenés és a társadalmi polarizáció – jövőbeli

hatásaira, valamint a különböző típusú városok sebezhetőségére. A jelentés rávilágít a lehetőségekre és arra a kiemelt szerepre, amelyet a városok játszhatnak az EU céljainak elérésében – különös tekintettel az Európa 2020 stratégia megvalósítására –, továbbá néhány inspiráló modellt és jövőképet is bemutat. A jelentés megerősíti az integrált megközelítés fontosságát a városfejlesztésben. Hangsúlyozza a funkcionális térségekhez, valamint a kihívások és a beavatkozások mértékéhez alkalmazkodó új, rugalmas irányítási rendszerek kialakításának és a polgárok bevonásának szükségességét, továbbá a résztvevői megközelítések értékességét.

Ez a jelentés francia, német, lengyel, spanyol és portugál nyelven is elérhető.

...tapasztalatsere és tanulás útján

A városokat egyre gyakrabban érik olyan nemzeteken és régiókon átívelő kihívások, amelyek közös, együttműködésen alapuló megoldásokat igényelnek. A Bizottság ezért azt javasolja, hogy a városok közötti együttműködési program folytatása mellett bővíteni kell annak hatókörét is egy városfejlesztési platform létrehozásával azon városok számára, amelyek integrált és innovatív intézkedéseket valósítanak meg a Bizottság kezdeményezésére.

A régiók közötti együttműködés keretében megvalósítani kívánt városok közötti kapcsolattartási program (jelenlegi elnevezése: URBACT) célja a városok közötti folyamatos, közvetlen tapasztalatsere támogatása. Ide tartozik a fenntartható város- és vidékfejlesztés bevált gyakorlati módszereinek a jelenlegi URBACT programban kidolgozott metodológia alapján történő azonosítása, átadása és terjesztése is.

A Bizottság létrehoz egy városfejlesztési platformot annak érdekében, hogy európai szinten ösztönözze a városfejlesztésről folytatott közpolitikai párbeszédet a városok között, hogy átláthatóbbá tegye a városok közreműködését az Európa 2020 stratégia megvalósításában, és hogy hasznosítsa azoknak az integrált és innovatív intézkedéseknek az eredményeit, amelyeket a városok a Bizottság kezdeményezésére hoznak. A városfejlesztési platform annyiban innovatív kezdeményezésnek számít, hogy a Bizottság az eddiginél aktívabb szerepet játszik benne: létrehozza és működteti a platformot; a partnerségi szerződésben rögzített lista alapján elfogadja azon résztvevő városok listáját, amelyekben városfejlesztési intézkedésekre van szükség; ösztönzi a városfejlesztésről folytatott közpolitikai párbeszédet a városokkal kialakított közvetlen kapcsolatokon keresztül; valamint uniós szintű szakértői segítséget nyújt.

...az innováció fejlesztésével és a városok működési eszközeinek támogatásával

A helyi szintű innováció ösztönzése érdekében a Bizottság kezdeményezheti a városok támogatását a fenntartható városfejlesztés terén hozott intézkedéseik megvalósításában. Az innovatív intézkedések azonosítják és tesztelik azokat az új megoldásokat és megközelítési módszereket, amelyekkel uniós szinten megválaszolhatók a jelentősebb városfejlesztési kihívások. Az innovatív intézkedéseket közvetlenül a Bizottság irányítja, a fő kedvezményezettek pedig a helyi hatóságok lesznek (például városok, városszövetségek, nagyvárosi hatóságok). Az innovatív intézkedéseket megvalósító városok intézkedéseik eredményeinek kommunikálása és terjesztése érdekében szintén részt vesznek az városfejlesztési platform munkájában.

Végül pedig a Bizottság részt vesz egy tagállamokból, városokból, városszövetségekből és hálózatokból álló közös európai kezdeményezés létrehozásában – ennek célja egy olyan működési eszköz kialakítása, amelynek segítségével a városok megvalósíthatják a fenntartható városfejlesztési stratégiákat, és előkészíthetik az integrált intézkedéseket. Az Európai Referenciakeret a Fenntartható Városokért (RFSC) webes eszközkészlet olyan eszközöket, alkalmazásokat és ellenőrzőlistákat bocsát a városok rendelkezésére, amelyek segítségével kidolgozhatják stratégiáikat, és kialakíthatják ellenőrzési rendszerüket, összhangban a sikeres várospolitikai alapjául szolgáló „városi vívmányok” (*Urban Acquis*) általános alapelveivel. Az RFSC 2012 áprilisától minden európai város számára elérhető, használata önkéntes és ingyenes.

Integrált befektetések a fenntartható városfejlesztésért

A kohéziós politika városi dimenziójának célja a városfejlesztési beavatkozások hatékony megvalósítása. Ez csak integrált stratégiákkal valósítható meg. Elvi kérdés tehát, hogy a városi beruházásokat egy integrált fenntartható városfejlesztési stratégia keretén belül kell megvalósítani. A Bizottság ajánlásai alapján a fenntartható városfejlesztés többféleképpen támogatható a strukturális alapok segítségével:

Először is a fenntartható városfejlesztés olyan működési programokkal ösztönözhető, amelyek prioritási tengelyén városfejlesztéssel kapcsolatos befektetési prioritás is található (például a társadalmi befogadás ösztönzése az elmaradott városrészek fizikai és gazdasági megújításával (lásd: a javasolt ERFA-szabályozás 5. cikke).

Másodsorban a fenntartható városfejlesztést az integrált területi kezdeményezésen (ITI) keresztül is támogatható. Ennek az eszköznek a segítségével összevonhatók azok a források, amelyek a több prioritási tengellyel rendelkező többdimenziós és szektorokon átívelő programok finanszírozásához vehetők igénybe. Az ITI ideális eszköz az integrált lépések támogatásához a várostérségekben, mivel lehetőséget biztosít a több forrásból származó támogatások egyesítésére. Az integrált befektetési stratégiaként (vagy „miniprogramként”) működő ITI-k a funkcionális várostérségek több típusára is alkalmazhatók, a szűken vett lakókörnyezettől vagy a kerületi szinttől az olyan nagyobb funkcionális várostérségekig, mint például a városrészek vagy a nagyvárosi vonzaskörzetek. Annak biztosítása érdekében, hogy az ITI-befektetéseket kiegészítő támogatásként használják fel, a (részleges vagy teljes körű) irányítással és megvalósítással egyetlen testületet, például egy helyi hatóságot kell megbízni. A Bizottság javaslata szerint az egyes tagállamok részére elkülönített ERFA-források legalább 5%-át az ITI keretében megvalósított városfejlesztési intézkedésekre kell fordítani, ezek irányításával pedig a városokat kell megbízni (lásd: az általános rendeletervezet 99. cikke).

Harmadsorban pedig a közösség által kezdeményezett helyi fejlesztés is felhasználható a fenntartható városfejlesztés megvalósítására. Az állami és magánszektor szereplőiből és a civil társadalomból, többek között a lakosokból álló helyi akciócsoportok által kidolgozott és megvalósított integrált területalapú stratégiák belső energiákat szabadíthatnak fel, és megeremthetik a beavatkozások helyiek által történő irányításának feltételeit (lásd: az általános rendeletervezet 28-31. cikke).

Végül a fenntartható városfejlesztés pénzügyi eszközökkel is támogatható (lásd: az általános rendeletervezet 32-40. cikke). Ezek az elnyert támogatás kiegészítéseként olyan kedvező lehetőségeket kínálnak – különösen a szűkös állami forrásokat tekintve, amelyek nem elégségesek a városok növekvő befektetési igényeinek fedezésére –, mint például a hosszú távú újrahazsnosítási támogatások, a további finanszírozásokra gyakorolt vonzerő, a szakértelem összegyűjtése és a források hatékonyabb felhasználásának ösztönzése.

